

כתר התורה

ע"ש רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל

רבי יצחק יוסף שליט"א

בית ההוראה הארצי כתר תורה ע"פ פסקי מרן

פרשת שמ"ו תשפ"ה

העלון השבועי

מאמר השבוע

הרב אברהם רחמים

מצא את ההבדלים

- דוגמא: משה ועקיבא, שניהם חובשים כיפה על ראשם, ואת זיו פניהם עוטה זקן ארוך. שניהם נכנסו אל בית הכנסת לתפילת שחרית, שניהם ענו אמן ועמדו בתפילת שמונה עשרה. כאשר שניהם יצאו משם, הרואים אומרים: 'אשריהם שהתפללו והשלימו למניין עשרה'. - אלא שהאמת היא שיאחד שחט רוב סימנים והשני רק מחצית. עקיבא, התפלל כהוגן בכוונה וריכוז, ומשה - רק היה נראה שהוא מתפלל, הוא הניח תפילין ועמד כמו כולם בתפילת שמונה עשרה, אבל 'רבות מחשבות בלב איש' הראש שלו היה בעננים: 'מה אוכל בארוחת בוקר טוסט או חביתה?.... מה אעשה עם החתונה של זבולון בעפולה?.... נגמרה המטרנה לילד מוכרח ללכת לסופר... - הופס', רגע, איפה אני עכשיו ברפאנו או בהשיבה שופטנו?!!...'

משה ועקיבא המשיכו את סדר היום, נכנסו אל בית המדרש ללמוד תורה שניהם פתחו תלמוד בבלי גדול ויצאו מבית המדרש אחר שלוש שעות. אלא, שעקיבא למד כראוי אור נסוך על פניו ושלוות נפש אופפת את כולו. ומשה יצא כלעומת שבא, לעיני הרואים הוא נראה כמעט כמו מי שלמד שלוש שעות אבל כאשר מתבוננים במצלמות של בית המדרש נראה: כי הוא דיבר לא מעט עם היושב מאחוריו, ועם היושב לפניו. בין דיבור לדיבור הכין לעצמו כוס תה. וכבר עד שהתחיל ללמוד באמת, נזכר כי מוכרח לערוך שיחה דחופה וכו' - שניהם יוצאים מבית המדרש אותו הדבר אבל האמת היא, כי רק עקיבא זכה באמת לקיים מצוות תלמוד תורה כהוגן. ומשה היה על יד המצווה, קרוב מאוד מאוד אבל עדיין לא.

האסון הגדול ביותר הוא, שכאשר נשאל את משה: 'היכן היית בין שבע לשמונה בבוקר?', הוא ישיב בכנות: 'בתפילה'. 'היכן היית בין עשר לאחת?' הוא ישיב: 'בבית המדרש עסקתי בתורה'. הוא עצמו בטוח שהוא התפלל שחרית במניין כהוגן ועסק בתורה היטב. אבל האמת היא, שהוא לא התפלל, הוא רק עשה מעשה כמו של מי שהתפלל. מעשה הלימוד תורה שלא היה חלול וריק.

(נדגיש: בלי לחזן! אנו לא מדברים על אנשים שמוסרים נפש בכדי ללכת להתפלל במניין או ללמוד תורה בבית מדרש ושואפים לעשות המצוות כהוגן אלא שמדי פעם באונס חולמים או מדברים באמצע

בפרשת השבוע אחר שהתורה ביארה את סימני בעלי החיים הטהורים והטמאים התורה מסיימת: 'את תורת הבקמה וקעוף... להבדיל בין הטמא ובין הטהור...'

וכאן נתבונן, מהי כוונת התורה באומרה: 'להבדיל בין הטמא ובין הטהור?'

מבואר ברש"י: שאין צריך לומר בין חמור לפרה שכבר מפורשים הם - אלא הכוונה היא להבדיל בין טמא לך לטהור לך, דהיינו, בין נשחט חציו של קנה, לנשחט רובו. (להתיר בהמה באכילה, על ידי שחיטה, צריך שישחטו רוב סימנים. דהיינו, רוב היקף של הקנה והוושט, אם לא נשחט הרוב ונשחט רק חצי בדיוק, הבהמה טריפה).

פלא עצום. התורה אינה מבקשת שנבדיל בין פרה - לחמור, בין אריה - לכבש. משום שאלו שונים מבית ומחוץ, מפורשים וברורים - אחד טמא ואחד טהור. אלא כאשר התורה אומרת 'להבדיל בין הטמא לטהור' - מדובר בשתי פרות טהורות, שתיהן יפות מראה ובריאות בשר, כמו אלו מחלומי של פרעה. אלא, שאחת נשחטו בה רוב סימנים ואחת רק מחצית סימנים. וכמה הבדל בין רוב - לחצי? - כחוט השערה!

אכן, על שתי פרות טהורות ושחוטות אלו, התורה הקדושה אומרת לנו: יהודים יקרים שימו לב. 'להבדיל' - מצאו את ההבדל בין הפרות. זה שהם טהורות וזה שהם שחוטות, אין זה אומר שהן כשרות, אלא יש מצב שבהמה טהורה טרפה ואסורה באכילה, לא פחות מבשר של חמור.

והדברים מעוררים ביותר. יש אנשים שמרגישים שלמות כאשר מוצאים הבדל ניכר בינם לבין הגויים, או בין יהודי שומר מצוות למי שאינו שומר כלל - אבל האמת שההבדל ביניהם לגויים הינו בולט, ברור וניכר, ופשוט שעלינו להיות מובדלים. מה שכן צריך לשים לב ולהיזהר שבעתיים. זהו להבחין בהבדלים ביניהם - אנו היהודים שומרי המצוות.

הנה, יש אחד שהוא חי במצוות, ויש אחד שהוא מבלה את כל חייו רק 'על יד' המצוות, הוא באמת קרוב מאוד מאוד, אבל עדיין הוא לא במצווה עצמה. - דומה מאוד לפרה ענקית טהורה שנשחטו בה מחצית מהסימנים אבל לא רוב סימנים.

המשך בעמ' 3

להקדשת העלון לברכה הצלחה
ורפואה ולעילוי נשמת יקיריכם

היכנסו לאתר כתר תורה ketertora.co.il
ולחצו על הלינק לתרומה. וכתבו בקשתכם

לשאלות בהלכה חייגו

02-5408030

משעות הבוקר ועד 12:00 בלילה

שאלה

בשבוע זה יחול יום השואה לזכרם של ששה מיליון יהודים שנרצחו בידי הגרמנים הנאצים הארורים ימ"ש. ומידי שנה בשנה ישנם כאלו שמעלים על נס את השאלה בסימן שאלה רבתי:

"איפה היה אלוקים בשואה?"

והאף אמנם כי אין טעם להשיבם כי ניכר מבין ריסי עיניהם שבאו לקנטר וכל מטרתם להישאר בכפירתם ובמילוי תאוותיהם, אולם ישנם רבים וטובים שמושפעים משאלה זו והינם חפצים באמת ובתמים למצוא תשובה הגונה שתשיב את דעתם, ולאותם אלו ראוי מאוד להשיב תשובה ישרה בבחינת "ודע מה שתשיב".

תשובה

אכן שאלה זו ידועה ועולה וצצה מעת לעת ועלתה שוב מקרוב ביתר שאת בעקבות מאורעות השבעה באוקטובר בחג שמחת תורה בו נרצחו ונטבחו באכזריות נוראה בידי מרצחים ישמעאלים מחבלי החמאס, ובעקבות כך ראיתי שוב ששאלו היכן היה אלוקים בשבעה באוקטובר. ולגופם של דברים יש להבין מה עומד מאחורי השאלה ומה רוצים אנו להשיג בעקבותיה.

ויש בקרב ההמון כמה מסקנות שגויות הנובעות מהשאלה הזאת.

- א. שאירועים נוראים אלו יכולים להצביע חס ושלום על אי הימצאותו של הבורא, כי לא יכול להיות שיש בורא לעולם שיאפשר התרחשותם של אירועים כאלה.
- ב. אין להתכחש להימצאות הבורא כלל, אולם הרצון גובר מאוד לידע ולהבין אופן הנהגתו ואיך יתכן שהוא בעל הרחמים מאפשר מציאות כזאת אכזרית בעולמו.
- ג. שאלה זו יכולה להוות סיבה לאדם שאינו שומר תורה ומצוות כי טוען הוא שאינו מוכן לשמור את התורה והמצוות כל עוד שנותן התורה מעלים עינו (חס ושלום) מהרוע הגדול שיש בעולם.

והנה לעצם מציאות הבורא יתברך יש לדון בצורה שכלית ולא בצורה רגשית, וכבר נתאמת הדבר והוברר מעל לכל ספק בהוכחות ברורות אשר כל איש בר דעת יכיר וידע כי יש בורא לעולם, ומי שעדיין לא נתאמת אצלו ענין זה יש לו לילך ולחקור ולבדוק אצל אנשי החכמה ולעמוד על מציאות הבורא.

אך זה ברור שאין להוכיח על אי מציאות הבורא מאירועי השואה וכדומה, כי הוכחה זאת בנויה על יסוד מונח שאם יש בורא לעולם הוא ודאי רחום וחנן שלא יאפשר לרוע כזה להתרחש, ויסוד זה עצמו צריך הוכחה, ואפשר חס ושלום

המשך בעמ' 3

תשלום על חליפות שהגיעו באיחור

שאלה: ראובן הוא בעל חנות חליפות, כחודש וחצי לפני פסח הוא דיבר עם שמעון שעיסוקו הוא יבואן חליפות יוקרה שיספק לו תוך שבועיים כ-250 חליפות במספר מידות. הם סגרו על מחיר מסויים, ואכן שמעון הזמין את הסחורה, אבל מסיבה שאינה באשמתו המשלוח התעכב והגיע שלושה ימים לפני חג פסח, כך שבערב פסח רוב מוחץ של הסחורה נשארה ולא נמכרה, ומכיוון שסחורה כזו היא עונתית כלומר בעונה הבאה יהיה ביקוש לחליפות מסוג אחר ראובן לא יוכל למכור את החליפות במחיר שהוא רצה ויהיה לו הפסד עצום. ראובן דיבר עם שמעון וביקש ממנו שייתן לו הנחה משמעותית מהמחיר שהוא התחייב לו, אך שמעון סירב והתעקש על כך שראובן ישלם לו כפי מה שסיכמו ביניהם. כעת ראובן בעל החנות שואל האם ישנה אופציה שהוא יחזיר לו את החליפות עצמם שהרי - שווה כסף ככסף ובכך הוא יפטר מהתשלום שהוא חייב ליבואן.

תשובה: אין לראובן לשלם את חובו בהחזרת הסחורה.

נימוקים: ראשית, שמעון היבואן צודק בטענתו, שמאחר והמקח נגמר, חובה על ראובן לשלם לו אף אם אח"כ הוזלה הסחורה מחמת כל סיבה שהיא, כך העלה בנתיבות משפט (סימן רל ס"ק א) אך לגבי השאלה האם ראובן יוכל לפרוע את החוב על ידי החזרת הסחורה עצמה, מצינו בהלכה חילוקים שונים בדיני תשלום חוב.

לגבי נזיקין מבואר בהלכה שהמזיק יכול לשלם את חובו לניזק בשווה כסף, ואפילו אם יש לו כסף כך מובא במפורש בהלכה (חו"מ סי' ט"ט, א) אך לעומת זאת השוכר פועל חייב לשלם את שכרו רק בכסף ואינו יכול לפטור עצמו בשווה כסף כמובא במפורש בהלכה (סי' שלו ב) מהטעם הפשוט משום שבפועל נאמר בפסוק (ויקרא יט, יג. ובדברים כד, טו) 'לא תלין פעולת שכיר וכן 'ביומו תתן שכרו' דהיינו השכר שסיכמו ביניהם שישלם לו, כלומר צריך לשלם לו מעות וזה השכר שסיכמו ביניהם (כך כתב רש"י על המשנה בב"מ ק"ח. ד"ה אין שומעין [השני], ויעויין עוד טעם נוסף ברשב"א שם, ובפת"ש סי' שלו סק"א)

גם לגבי תשלום ההלוואה מצינו שהלווה חייב לשלם כסף ולא בשווה כסף מהטעם הפשוט מכיון שהלווה קיבל כסף במזומן כך הוא צריך לכתחילה להחזיר כסף במזומן. כך אומר השו"ע (סימן קא א) ויעויין עוד בסמ"ע (שם, ס"ק א), אבל מכל מקום יש הבדל בין תשלום ההלוואה לתשלום שכר פועל, שבהלוואה אם אין ללווה כסף אינו חייב למכור מחפציו בכדי להשיג כסף והוא רשאי לשלם בשווה כסף אם אין לו כמובא שם (סי' קא, ב) מהטעם הפשוט

המשך בעמ' 4

ולאחר מכן מתחרטים על מעשיהם ומבינים שהיה יכול להיות יותר טוב. הדברים באים לעורר על אנשים שבלי משים לב, כך היא דרך חייהם בקביעות, תפילתם יום יום היא - 'תפילה חלומית'. כך נראה התלמוד תורה שלהם הם מרגישים שלמות ואינם יודעים שהמצוות שלהם ריקות וחלולות).

חברים יקרים, אדם יכול לבלות את כל החיים שלו קרוב מאוד לעשייה חיובית כל כולו ספון על יד התורה והמצוות הוא ברכ, הוא התפלל והוא שמר שבת אבל האמת היא: לא, הוא לא עשה את זה בפיו ובשפתיו כבדני ולבו רחק ממני. - מאוד היה קרוב לזה, ממש עוד קצת 'הפרה' שלו הייתה כשרה, רק לשחוט עוד מילימטר אחד, והפרה הענקית הזו הייתה כשרה - אבל מה לעשות הוא שחט רק חצי ולא רוב - זו לא פרה ראויה לאכילה.

אכן, בכדי שלא נבלה את כל חיינו בדמיון שכל מעשינו כשרים כמו פרה שחוטת כהגון, מצווה התורה: 'להבדיל בין הטמא לטהור' - בין רוב סימן למחצית סימן, בהבדל שכוה, רק עין מקצועית שרודפת אחר האמת יכולה להבחין.

ובעצם אלו דברי ה'מסילת ישרים' בשער הזהירות על דברי הגמרא (עירובין יג): 'נזח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשיו שנברא יפשפש במעשיו, ואיכא דאמרי: 'ימשמש במעשיו'. ושתי הלשונות הם שתי אזהרות טובות ומועילות מאד. 'לפשפש' - זהו לבדוק האם המעשים שאנו עושים הם טובים כרצון ה'. ולמשמש - זהו לבדוק את המעשים הטובים עצמם, האם הם נעשים בשלמות או עם חסרונות רבים עד שכמעט פקע מהם שם של מעשה טוב.

יהי רצון שנוכח לעשות את המצוות והמעשים טובים בשלמות - אמן!

שיש בורא לעולם שאינו רחום וחונן והוא גוזר ומאפשר אירועים קשים כדוגמת השואה וכדומה. ולכן כשבאים לדון אם יש בורא לעולם אין להיכנס כלל בשאלת היכן היה אלוקים בשואה ולהסיק מכאן מסקנה כלשהיא, אלא יש לדון לגופם של דברים, והדברים ברורים.

זאת ועוד, שאין באמת שום אפשרות והגיון שיכלי להבין ולעמוד על הרוע הנורא והגדול הזה שיוצא מבני האדם אומות העולם אל בני ישראל, היאך אפשר להבין רוע עצום כזה בעולם אם לא שיש בורא לעולם שהוא נטע שנאה עצומה כזאת בלב הגויים כי לולא שיש כאן כח אלוקי אין שום הסבר לשנאה העצומה הזאת ולא ראינו שום אומה בעולם שסבלה רדיפות ועינויים ורציחות במשך אלפי שנים כמו עם ישראל, האם זה עצמו אינו מוכיח על קיומו של הבורא?!

ובאמת שאין כל חדש תחת השמש כי המאורעות הקשים שאירעו לעם ישראל מוזכרים וכתובים מפורש בתורה אלפי שנים טרם התרחשותם וכפי שכתוב בסוף חומש ויקרא בפרשת בחוקותי "אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו וכו', ואם לא תשמעו לי וכו' ושם התורה מפרטת באופן מחריד את אשר יתרחש וכלשון הפסוק "והיית משוגע ממראה עיניך אשר תראה". ואם אכן ראינו במו עינינו שדברי התורה התקיימו לצערנו במלואם אין לך הוכחה גדולה מזאת שהתורה היא אמת לאמיתה ולא נכתבה על ידי בן אנוש אלא ניתנה לנו בהר סיני מאת ה'.

ואחרי שהגענו למסקנה שיש בורא לעולם והכל מאיתו יתברך מוכרחים אנו להתבונן שוב בשני נקודות.

א. אם יש בורא לעולם והכל מאיתו יתברך, אם כן מוכרחים אנו לקיים את רצונו על אף שלפי קוצר דעתנו ישנם דברים רעים מאוד שמתרחשים לנו בהשגחתו, כי אין הדבר תלוי ברצונו אלא אנו עבדיו וכפופים לו בכל עת.

ב. אחרי שהגענו להבנה כי יש לשמוע בקול ה' על אף כל הרעות הפוקדות אותנו, יש לנו להבין כי אכן אין מציאות שהבורא רוצה להרע לנו שהרי אנו מקבלים מאיתו יתברך בכל רגע ורגע אלפי טובות בעצם קיומנו ובריאותנו ושנתן לנו כח הדיבור והראיה והשמיעה ושהוא זן ומפרנס לכל, ובכלל כל עצם בריאת העולם והאדם היא בכדי להיטיב עימו, ואם היה רוצה להרע לנו היה יכול לעשות זאת בכל רגע ורגע מחיינו, ועל כרחך מוכרחים אנו להבין שאף הרעות המגיעות מעימו אינם באמת רעות אלא טובות גמורות רק שאין לנו כלים ושכל נכון לפרשם ולבארם, אבל האמת הגמור הוא שהן טובות גדולות.

ואחרי שידענו כל זאת נוכל לומר כי כל אותם מליוני היהודים לאורך הדורות שסבלו סבל רב ועצום מן הגויים, אמנם סבלו כאן בעולם הזה סבל רב ועצום, אבל שחרם בעולם הבא הוא הנצח נצחים ולא היו יכולים להגיע אליו ללא מה שסבלו כאן, וברוב המקרים אם היו משלימים את חייהם כאן בעולם הזה ללא אותם המאורעות שעברו, היו יורדים לשאול תחתית כי רבים מהם מאוד היו רחוקים מקיום תורה ומצוות לגמרי וחלקם ביהדות אירופה היו על סף התבוללות גמורה בין הגויים וכמעט הכריתו עצמם מהיהדות, ונמצא שבעבור אותו הסבל הגדול שאירע באותה התקופה זכו והגיעו למדרגה עליונה בעולם העליון.

והגענו בכל זה לכמה מסקנות:

- א. ברור הוא מעל לכל ספק שיש בורא לעולם על אף הרעות והצרות הפוקדות אותנו.
- ב. גם אם אנו מדמים בדעתנו שמה שמגיע מאיתו הוא רע גמור, עדיין אנו כפופים אליו ומחויבים למלא את רצונו.
- ג. מוכרח לומר שאין הוא רוצה להרע לנו שהרי אנו מקבלים מאיתו טוב אין סופי, רק שאין לנו הבנה להבין את הצד הטוב שבכל דבר.
- ד. יש לנו לנסות תמיד להבין את הצד הטוב שבכל דבר שודאי הוא לטובתנו שתצמח לנו מזה בעולם הזה או בוודאי בעולם הבא.

בברכה
אלון בן שבת

מטרות העמידה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים

שהרי ההלואה ניתנה על דעת להוציא והמלוה עצמו מבין שיתכן שהלווה לא יוכל לפרוע בכסף מזומן. אבל מי ששוכר פועל חייב לטרוח ולמכור מחפציו בכדי שיהיה לו כסף לפרוע לפועל כמובא בהלכה (סי' שלו, שם).

והנה לגבי תשלום על מקח מצינו מחלוקת הפוסקים: דעת השו"ע (סי' קא, ו) שדין המוכר הוא כדין פועל, והקונה חייב לשלם לו בכסף, ואף אם אין לו, צריך למכור מחפציו עד שיהיה לו כסף לפרוע. וזאת מהטעם הפשוט, שבוודאי כוונת המוכר להרוויח כסף, ואינו מוכן לקבל שווה כסף על הסחורה, וזה לא דומה להלוואה המובאת לעיל, משום שהלואה עיקרה היא גמילות חסד של המלווה ללווה, ולכן אינו מקפיד כל כך על צורת הפרעון (סמ"ע שם סק"י) דעת הקצוה"ח שאם הסחורה עצמה שקנה הלוקח עדיין קיימת יכול לשלם בה ואינו צריך לטרוח ולמכור חפציו בשביל להשיג כסף מזומן, אך בשו"ת בית שלמה (דרימר, חו"מ סי' נט בהגהה) ובשו"ת אגרות משה (חיו"ד ח"א סי' עז) חולקים עליו. אך דעת התומים (שם סק"ה) אומר שמכירה דינה כהלוואה ואם אין לו כסף יכול הקונה לשלם בשווה כסף.

עוד יש לציין שגם אם אפשר לפרוע בשווה כסף, הפרעון הוא לפי שוויו בשעת הפרעון כמובא בשו"ע (סי' קט, ג. ובנו"כ) וממילא אין לה לפרוע רווח כספי כשפורע בשווה כסף יותר מאשר היה פורע בכסף כמו כן בעל החוב יכול לומר שאינו רוצה לקבל שווה כסף בפרעון וימתין עד שיהיה לקונה או ללווה כסף מזומן (סי' עד, ו. וסי' קא, ד).

מתוך מה שנתבאר עולה שאם יש לראובן כסף בכדי לפרוע את מה שסיכמו ביניהם הוא חייב לשלם בכסף. וראובן לא יוכל להיפטר ע"י החזרת הסחורה. וגם אם אין לו את מלוא החוב בכסף מזומן הדבר שנוי במחלוקת אם הוא מחוייב למכור מנכסיו בכדי לשלם לו את החוב בכסף.

בברכה יגאל אלון ס"ט.

שרי המאה ה-19

הרב יוסף חיים בן שבת

הרב אברהם הלל

השבוע בעזרת ה' נסיר את הלוט ונגלה את הכותרת של אחד מגדולי עמודי בבל, בבל אשר גברה והגבירה חייילים חייילים בעדרים לתורה גדולה ותפארה. הסתופף בצילו של מן הבן איש חי ושימש תחת ידו של חכם עבדאללה סומך. זכו בבל וזכינו אף אנו בדורנו לצאצאיו המזכים את הרבים ומגדילים תורה וירא"ש.

הרב אברהם הלל זצ"ל. נולד בשנת ה'תקפ"ד (1824). לאביו משה הלל וסבו יחזקאל הלל, שהיו אף הם רבנים חכמים. גם אחיו מאיר משה הלל היה מרבני קהילת בבל. בצעירותו למד במדרש בית זלכה אצל הרב עבדאללה סומך. התחתן עם רבקה ממנה נולדו להם 5 בנים ו-5 בנות, וכן עם לאה ממנה נולדו להם 6 בנים ו-2 בנות. אחד מצאצאיו הוא שלמה הלל שהיה יושב ראש הכנסת ושר בממשלת ישראל. ואחד מניניו הוא הרב המקובל יעקב משה הלל המכהן כראש ישיבת "אהבת שלום" בירושלים. שכנראה נקרא על שם אביו של חכם אברהם הנז'.

חכם אברהם נמנה עם גדולי תלמידיו של הרב עבדאללה (עובדיה) סומך. עדות לכך אנו מוצאים בהופעתו של חכם הלל בחתימת שבעת חכמי בגדאד שנתנו הסכמה לספרו של רבו "זבחי צדק". וכשנוספו תלמידים רבים למדרש בית זלכה, מונה על ידי הרב עבדאללה סומך לשמש כראש אחת הישיבות שפעלו תחת בית המדרש.

חכם באשי

חכם אברהם שימש בתפקיד חכם באשי של יהודי קהילת בגדאד ויהדות בבל בשלוש תקופות לסירוגין: בשנת (1884), בין השנים (1886-1889) ובין השנים (1911-1914).

אן מהו המושג "**חכם באשי**" שכבר הפך בימנו למטבע לשון נפוץ ופחות מחמייא, בעיקר למי שהוא חכם בדיעבד או לא כזה חכם... אז הנה לפניכם בקצרה מאת הנוסע המפורסם בנימין השני : באמצע המאה ה-19 תמו ביהדות בבל ימי סמכות הנשיאים והתחילו ימי סמכות הרבנים הראשיים בעלי תואר "חכם באשי". מוסד זה נתקיים בבגדאד משנת 1849 ועד שנת 1932 - שמונים ושלוש שנים. תפקיד זה נקבע על ידי ממשלת טורקיה בהמלצת החכם באשי בעיר הבירה קושטא שהתחשב לרוב בדעתם של חכמי ומנהיגי קהילת בגדאד. את תפקידו של החכם באשי מתאר הנוסע בנימין השני כך: "על פיו ייצאו ויבואו כל ענייני העדה, הן בעניינים שבין אדם לחברו, והן בענייני דת. הוא יהיה לבני עדתו לפה אצל שרי הארץ בכל דבר הנדרש ועליו לגבות המיסים אשר עוד לא שלמו בני העדה... לימינו יעמדו קרואי העדה ונכבדיה אשר יתמכוהו בכל מפעליו ולא יוכל לעשות דבר בלי הסכמתם. על שלושת הדיינים רק לחרוץ משפט, אמנם לשית עונש על איש, זה דבר החכם באשי, הוא הרב הראש והראשון בעיר." (בנימין השני - "מסעי ישראל" ליק תרי"ט, עמ' 45).

"ישמעאל", נוטריקון, ישמע אל ויענס, שעתידים ישמעאל להצר את בני ישראל ביותר. כך כתבו חז"ל, וכך סבלו אבותינו די בכל אתר ואתר מחורב ישמעאל, ואף על יהדות עיראק לא פסחו ישמעאלים צוררים ארורים מרצחים אכזרים, אשר לא פסקו להתנכל חזור ושנו לסוחרים יהודים שפקדו את העיר ולכל מי שרק יכלו, ועל כתפי רבנו היה מוטל ללכת אל המושל ולהתחנן לו ולבקש מלפניו על עמו. ובכל עתות המצוקה שפקדו את יהודי בבל השכם והערב יצא הרב בקריאה אל יהודים בקהילות שונות ברחבי עולם לתרום לשיקום הקהילה שנפגעה, או שנתן יחד עם חכמים נוספים כתב המלצה לשד"רים הגונים שעברו בשליחות קהילתם.

אחד מהפגורמים הידועים יותר. יח אלול. לאחר הפוגרום שהיה בלילה הקודם בעת קבורת מנהיגי העדה הרב עבדאללה סומך, ניגש הרב הלל יחד עם חכמים נוספים אל המושל הנקרא הואלי לדרוש שיעשה משפט צדק אך המושל במקום זאת ציווה לכלוא את החכמים שבאו בבית הסוהר "אל קלעה" ל-40 יום. האירועים הרבים הקשורים לפרשייה זו הרעישו בזמנם את היהדות העולמית בכלל ואת יהודי בבל, קושטא ולונדון בפרט. ואין כאן המקום להאריך אודות הפוגרום הנורא הזה. והארכנו במקומו עת כתבנו אודות הרב עבדאללה סומך זצ"ל.

ומספרים עליו שלקראת חג השבועות בשנת ה'תרע"ד קודם מלחמת העולם הראשונה, הלך לממשלה כדי לקחת רשות ליהודים המשרתים בצבא לבוא הביתה בחג. והמושל הצבאי השיב לו שלא יוכל להרשות להם מפני כוונות בהוראה מגבוה. והוא היה זקן בן 94 שנה. התחיל לשפשף בזקנו הלבן והמסולסל כאילו רצה להגיד לו: עשה למען הזקן הזה. ואז המושל הצבאי נאנח ולא השיב פניו ריקם. ואמר לו בפירוש שהוא מוכרח לישא עליו את האחריות הזאת. והרשה לכל היהודים ללכת הביתה בחג השבועות. ובא לביתו שש וששמח על ההצלחה הזאת. **הרב נפטר ב"ז טבת ה'תר"פ (8 בינואר 1920).**

את חזרת הביתה מהעבודה אחרי יום עמוס. במקרה הטוב - הכול נשאר בדיוק כפי שעזבת אותו. השאריות של הפירורים הדביקים, הטיפות של השוקו שהקטן טפטף בבוקר. הכביסה עדיין מחכה. הכיור קורא לך בשמות. ויש עיניים קטנות שצריכות תשומת לב, חיבוק, יחס, גבולות. ויש גם עיניים קצת יותר גדולות. ואז, בשביל הגיוון - הם מתחילים לריב. ואת? את רק מחכה שזה ייגמר. מחכה לרגע שבו תהיי מאחורי כל הסצנות האלו, שנגמרות רק כשאחרון ילדיך עוצם סוף סוף את עיניו. והגיל הזה חולף, חבל לפספס... הלב שלך מחכה. לשקט שלך. והשקט הזה? עליו נאמר: "כל תרודף אחר השקט - השקט בורח ממנו".

מתכון סודי לשקט

רוצה שקט? קבלי את זה: אל תחכי לשקט שיבוא. תייערי אותו. קחי נשימה. היכנסי לחדר לרגע. להחליף מטפחת, לנעול נעלי בית, או כל הרגל קטן שתאמצי לטובת הרגע הזה, שבו - בין הבגדים - את אומרת: "ה', תודה. כמה שאני אוהבת אותך. תודה שלא משנה מה עדיין... יש לי אפשרות להתרפק, ולהתענג לומר לך תודה". כך. בקלילות. בלי טקסים. בלי טררס. לא להסתגר, לא לחכות.

תוך כדי הכלים. תוך כדי הבישולים. תוך כדי הכביסה. הוא שם. תמיד. ושמה בדך כל כך - כשאת רואה אותו בין קודש לחול. גם בקודש. וגם בחול. תיכנסי למטבח, לשתות את כוס המים האגדית של אמא, ותאמרי בקול: וואו. יש לי בית. יש לי ילדים. יש לי עבודה. ה' אני אסירת תודה לך על כל הטוב הזה כל רגע אתה מיטיב עמי. אני פשוט... חייבת לברך אותך. ותברכי: "שהכול נחיה בדברו". ואיזה מתוקים המים האלו. ואיזה מבורכים.

הרגע הזה

בדיוק שם - ברגע הכי טרוד, הכי מבולבל - טמונה נקודת פתיחה להתקרבות מענגת. כך ה' רוצה אותך. בואי אליו - עם כל הכלבולים, עם כל הרעשים, עם כל הבלאגן - בבית ובראש. ופשוט תהיי. תודי. ותשמחי על הרגע הזה. על המתנות. ועל זה שאת זוכה להודות. כי המקום הזה - שבו הלחץ עובר לתדר של תודה - הוא שיוצר שמחה עמוקה. ושלווה. וריפוי אמיתי. וגם קבלה.

חמישים שערי בינה

בימים האלה כשאנו מתקדמים לקראת מתן תורה - בכל יום הנפש שלנו מקבלת מתנה חדשה - יציאה שעוד שער של טומאה וכניסה לשער של טהרה כל אחד מאיתנו וגם כולנו יחד כעם. אנחנו מתעלים בכל רגע גם בלי לעשות כלום, הקב"ה מוביל אותנו במהלך מלא באהבה, גם כשאנחנו לא מספיקות. גם כשנדמה שאנחנו בקושי שורדות. גם כשאנחנו רק עוצרות לרגע בין משימה לבאה אחריה, בין חיבוק אחד לריב השני. גם אז, אנחנו עולות. כי זו לא רק עבודה שלנו - זו הובלה אלוהית. חז"ל אומרים שכל יום מיציאת מצרים ועד מתן תורה היה עם ישראל עולים מדרגה אחת. מדרגה רוחנית. גם אנחנו עולות עכשיו.

ויש מדרש כל כך מתוק, שמספר על אותו גוי שבא לפני שמאי ואמר לו: "גייר אותי - על רגל אחת." שמאי דחה אותו, אבל הלל קיבל אותו ואמר לו: "מה ששנוא עליך - אל תעשה לחברך". וחז"ל מספרים שהגר הזה למד תורה באהבה, והתקרב לאט לאט עד שזכה להבין את עומק הסודות.

מה גרם לזה? הסבלנות. בימים האלה - הוא מקרב אותנו אפילו שאנחנו לא עושות הרבה. אפילו שאנחנו לא מרגישות "שם". אנחנו מונהגות ומובלות ומתקדמות ומתעלות. וחבל לא לחוות את העונג הזה. ובאמת - הגאולה האישית שלנו לא מתחילה כאן, אלא כשנוחה את ההתקדמות נדע להתנהל בה גם כשנהייא בזמנים אחרים, בהם אנחנו צריכים לבחור להתקדם, ולפעול בשביל זה. בכל יום נפתח שער חדש - של קדושה שמכניס אותנו לשער של בינה והבנה חדשה. מרחב בטוח חדש בעולמו של ה' שער שמאיר לנו זווית אחרת - על עצמנו, על העולם, על הקשר עם ה'.

רבי נחמן מברסלב כותב ש"כל ירידה - היא צורך עלייה". או גם אם את מרגישה שכבר היית במקום גבוה יותר - תדעי שגם הירידה הזו היא חלק מהמהלך. חלק מהעלייה.

תני לעצמך לחוש את האמונה הזו שהקב"ה אוהב אותך. מוביל אותך. ושכדאי לך מאוד פשוט להתבונן על ההתקדמות להנות ממנה, שער ועוד שער.

הקב"ה הוריד אותך למסלול כזה כי כך הוא נהנה ממך ביותר, הקשר איתך בתוך היוםמום, בבין לבין, זו עבודתה של אישה, השילוב בין עשייה רצופה וצפופה להרפיה אמיתית לדעת שבאמת באמת הכל מלמעלה,

רגע אחד של אמת

אל תחפשי מהפכות. רק תני לעצמך רגע אחד - לחוות את הרגע, את ההרפיה, את השמחה והעניין שיש בחיך. רגע של נשימה, רגע של תודה, רגע של מבט למעלה. כי בכל מקרה נפתח לך שער. חבל שתפספסי לחוות את זה.

את חלק מהמסע הזה. המסע אל מעמד הר סיני. המסע אל קרבת ה', המסע אל גאולתנו השלמה במהרה בימינו, אמן!

לשם שלום ואוהבך

ליאורה דפן - מטפלת ומאמנת מנטלית

dahan.liora.co@gmail.com - 052-5111111

מטרות העמותה

קמחא
דפסחא

לימוד
שירת
הבקשות
לילדים

בית
הוראה

לימוד
טעמי
המקרא

כולל
אברכים